

Марія БУРМАКА: «НАША «ЛАГІДНА УКРАЇНІЗАЦІЯ» Є АЖ НАДТО ЛАГІДНОЮ»

Ждуни тренують свою російську і чекають, куди хитнеться маятник

Історія проста і поширена: попутниці у потязі, яким їхала Марія Бурмака, говорили російською. Це були дві жінки пенсійного віку, які на зауваження народної артистки не відреагували. Точніше відреагували захистом мови ворога. А потім у коментарі під постом Бурмаки на Facebook прийшли ті, хто бажав висловити солідарність з «образженими бабусями».

Марія згодом видалила свій пост, не бажаючи, за її словами, привносити ще більше непорозуміння у розбурхане суспільство. Але проблема піде не ділася: російською продовжують говорити широкі верстви населення, особливо молодь, а після страшного 2022-го їх кількість почала зростати.

Бурмака пояснює це так: ждуни, яких в Україні, на жаль, не бракує, вже не надто вірять у збереження української держави, а тому тримають свою російську напохваті. Деяких музикантів це стосується також, каже Марія. Про себе ж вона говорить, що залишатиметься українською співачкою за будь-яких умов.

«У людей стільки аргументації на користь російської мови, що це відверто лякає»

– Марічко, за вашими спостереженнями, чи стало в Києві більше людей, які говорять російською?

– Як на мене, і раніше було багато російської мови, і зараз її не бракує також. Хоча я, в принципі, ставлюся з розумінням до того, що переселенці зі сходу країни мову тільки вчать.

Але я от що помітила: ті, хто на початку війни перейшов на українську, зараз повернулися до російської. І це стосується й журналістів та музикантів в тому числі. При цьому всі, хто зробив такий перехід, досить агресивно відстоюють своє право говорити російською.

– Чому так відбувається, на вашу думку?

– Чесно? Не знаю. Бо волю не вступати в «дискусію». Я написала свій емоційний пост і зрозуміла, що тільки на кидала на вентилятор певної субстанції.

Потім я той перший пост знесла і опублікувала інший – про те, що я розумію, наскільки високий в соціумі градус взаємних образ і болю, тож я просто не хочу примножувати оце протистояння. Але коли я прочитала в коментарях, скільки у людей аргументації на користь російської мови, мене це, відверто кажучи, налякало.

– На кшталт?

– На кшталт того, що «руській язык на вас не нападав». Але ж якраз «руській язык» на нас і напав, тому що Путін сказав, що там, де цей самий «язык», там і Росія... Я завжди намагаюся бути поміркованою і не педалювати конфліктну ситуацію, але бувають випадки, коли я не буду мовчати. Коли нападають на українську мову, на українство, на мою державу – промовчати я не можу.

Я досить часто була єдиною україномовною людиною серед музикантів і звикла бути толерантною, бо думала, що спілкуючись українською, я навертаю оточуючих на свій шлях. Виявилося, що це не так.

Виявилося, що наша «лагідна українізація» є аж надто лагідною, тоді як російськомовна сторона залишається агресивною і нахабною. І їй плювати на те, що за кордоном таких людей не пов'язують з Україною, бо від них не чується української мови. Їх ідентифікують як росіян, і оцих літніх жінок, з якими, я, звісно ж, не стала воювати, так само...

– Вони і є росіянами, принаймні ментальними... А чим завершився епізод у потязі?

– Нічим. Я відчула, що мене вдарили у найбільш болюче місце. Була ніч, і я просто вийшла у тамбур, і дала там волю сльозам. Описала цю ситуацію у себе на Face-

book, а на ранок прочитала, що Марія Бурмака «обматюкала старушек». Хоча нічого подібного не було. Буває, що я не цураюся міцного слівця, але не в цьому випадку, коли напропи мене сидять дві людини у віці, яких вже не зміниш і не переробиш.

Але загалом тенденція спостерігається нехороша. Це коли, як я вже казала, багато людей, розуміючи, звідки летять ракети, спочатку перейшли на українську мову, а тепер відкотили історію назад. І одна ситуація, якщо людина спілкується російською у себе в родині, в побуті – це вже справа її сумління. І зовсім інша річ, коли все це відбувається демонстративно в публічному просторі.

Тоді ти починаєш розуміти, скільки насправді у нас цих ждунів чи «почекунів», чи як їх іще назвати... Це всі ті, котрі сидять і просто спостерігають, чим все завершиться. Вони не бажають перемоги Україні, вони просто застигли і дивляться, куди хитнеться маятник. І на всяк випадок тренують свою російську та показують оточуючим, що «язык Пушкіна» вони не забули.

– Тобто зараз стало більше тих, хто вже не сподівається на перемогу?

– Не знаю... Я не знаю причини, чому так відбувається, бо не можу влізти у чужі голови. Хтось пояснює свою російську тим, що не хоче, аби на нього тиснули. Але це неправда. Бо ніхто ні на кого насправді не тиснув. Це носії мови нашого ворога тиснуть на інших. Це вони не толерантні. І ніколи не були толерантними. Це вони – головний важіль пресингу на всіх україномовних.

І от зараз такі люди починають підіймати голови. Так, мені прикро думати, що вони не вірять, що Україна залишиться українською. Але наявність таких людей – це вже не прикристь, це загроза.

«Свою маленьку партизанську війну, яку я провадила все життя, я не залишу»

– А у вашому рідному Харкові мовна ситуація така сама, як в Києві, чи гірша?

– Звісно, в Харкові дуже багато російськомовних людей і людей старшого віку. Їм, котрі все життя прожили в російськомовному оточенні, мабуть, складно перейти на українську. Хтось шкодує про це, хтось – ні. Харків є прикордонним містом, тому тут є багато різних історій.

Але прикро, що ті люди, які були і залишаються російськомовними, виховали таке ж покоління, а воно так само виховало своїх дітей чи онуків. І ось ці діти понесли російську по садках і школах.

Разом із батьком. «Тато, – каже Марічка, – вирішив, що мовою його родини буде українська»
Фото: Facebook-сторінка співачки

Хоча, звісно, хтось намагається перейти на українську і воює за неї. Мій тато завжди казав, що людей треба вчити мові та підтримувати їх старання в цьому напрямку. І я роблю так само, і коли бачу, що люди намагаються говорити, то гаряче це підтримую і допомагаю. Тому людей, які й у східних регіонах продовжують боротися і нести українство, не бракує також.

І це при тому, що туди – на схід – «руський мир» перся століттями. А особливо активно перся з 1991-го року, і всі ці «голуби миру» – російські журналісти, політтехнологи, музиканти їхали сюди будувати свій «руський мир». Для чого? Для того, щоби Путіна зустріти з квітами, це ж очевидно. На сході завжди було складно бути українцем, але декому це вдавалося. Моєму батькові, моїй родині – зокрема.

– Як ваш тато вистояв у російськомовному оточенні? І як почувалися ви, наприклад, у школі?

– Мій дід був військовим, тому тато народився в Каунасі. Але з двох років він жив в Харкові, і я згодом вчилася в школі, де викладали вчителі, які вчили ще мого тата. А коли я народилася, то батько було ще зовсім молодим – йому було лише 22 роки. А мама походила з Чернігівщини, з Прилук. Тато вчився на історичному факультеті, і він у якийсь момент вирішив, що мовою його сім'ї буде українська. Сам свідомо перейшов, і нас з мамою перевів.

«Русский мир» у дії.
Харків, 22 жовтня 2025 року

Що я чула в дитинстві? «Деревня, гаварі нармально», «прілічніє люди гаварят на руском». Це було мільйон разів... Але тато мій підкреслено носив вишиту сорочку, а у харківську аспірантуру його не прийняли тому, що у нього, мовляв, були «націоналістичні вуса». Все це я чула і бачила. Але у школі однолітки мене не «булили», бо я з десяти років гра-ла на гітарі, і тому завжди була в центрі компанії.

А вчилася я, як і всі, по російських підручниках. Але тато до якихось предметів знайшов українські підруч-ники і російські забрав. Моя вчителька історії, яка була і та-товою вчителькою, поставилася – як я пригадую – з ро-зумінням до цього рішення мого батька. Вона любила його, коли він був школярем, а потім любила і мене.

– А ваша україномовна аудиторія глядачів та слу-хачів не зменшилася останнім часом?

– А от у мене буде найближчий концерт на фестивалі 9 листопада у Львові, то там і побачимо. Я, до речі, всіх запрошую. Бо одне діло – воювати у Facebook, розмаху-вати шаблоною і лежати на дивані, а інше – купити кви-ток і підтримати людину і артиста, на чий ти стороні...

Після тієї історії з потягом я прочитала про себе дуже багато образливих речей – і від ботів, і від неботів, тому що я заходила на профіль, і бачила, що так – це реальна якась людина... А потім у якийсь момент я просто пере-стала читати ці коментарі, тому що битви в соцмережах ні на що не впливають і нічого не значать. А я просто хочу жити своїм життям.

– Гадаю, що підвищення градусу агресії, яке ми мо-жемо спостерігати останнім часом, пов'язане не тіль-ки з мовою. Агресія на побутовому ґрунті також зрос-тає в рази...

– Так, я розумію, що агресія нині спрямована в різні сто-рони, що все це через біль, через ПТСР, але передусім – через величезну концентрацію болю. Бо люди часто навіть не розуміють, що з ними відбувається, і це виплескуєть-ся в агресії.

Так, є люди, які втратили близьких, і вони просто не мо-жуть себе тримати в руках, бо це страшний біль на-справді. Тому нам треба навчитися жити між собою у зла-годі, бо люди різні, настрої різні, а Україна у нас – одна. І нам не треба битися один з одним в тилу, а треба шука-ти якийсь вихід, якесь спільне для всіх рішення, яке нас примирить.

– Думаю, що вихід буде визначений природнім хо-дом подій. Тобто залежно від того, коли і як закінчиться війна, збільшиться або зменшиться кількість тих, хто тримає ніс за вітром і чекає на прихід «руського міра». А ждуні – вони або залишаться ждунами, або пе-рекваліфікуються у тих, хто буде орієнтований на – як ви кажете – українську Україну.

– Ну, а я залишуся українською співачкою у будь-яко-му разі. І оце те, що мене відрізняє від дуже багатьох. Від тих музикантів, які зараз про всяк випадок тримають десь напоготові свої російськомовні пісні. Бо вони не знають, що буде далі. Власне, я й сама не знаю, що буде далі. Але свою маленьку партизанську війну, яку я провадила все життя, я не залишу. Це моє життєве рішення, мій екзис-тенційний шлях.

Бо зараз за українську мову в окупації вбивають в фі-зичному сенсі. Людей замордовують в підвалах. Але у нас є інший ворог, і ми мусимо єднатися проти нього. А для цього важливо менше часу та ресурси витрачати на внут-рішні суперечки. Сили нам ще знадобляться для іншого.

Наталія ЛЕБІДЬ

«Главком»